

19 MAYIS

82-88

1947-1948

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ
SÜRELİ YAYINLAR

KAYIT NO: 5037634
ADI: 19 Mayıs
CİLT:
SAYI: 82 - 88
YIL: 1947 - 1948

19 MAYIS

SAMSUN HALKEVİ DERGİSİ

Me

Cilt : 8

Mayıs 1947

Sayı : 82

Samsun Valisi Sayın Orhan Güvenç'in Gençliğe Hitabı:

Gençler, Cumhuriyet çocukları :

Ne mutlu sizlere; 19 Mayıs günü bayramınız olmuştur. Bu herhangi bir tesadüfün eseri değil, çok mânâlı bir buluşun yine çok mânâlı bir seçimidir.

Büyük kurtarıcımız ATATÜRK bundan tam yirmi sekiz yıl evvel bugün üç ondokuz günü 19 Mayıs 1919 da ve Samsunda Anadolu topraklarına çıkmıştır. Bu çıkış bütün tesislerle bugünkü Türkiye Cumhuriyetinin vücuda gelmesini sağlayan ve hepsi zaferlerle neticelenen çok şerefli, çok çetin ve kutsal mücadelelerin, savaşların bir başlangıç günüdür.

Türk milleti 19 Mayıs'ta Samsunda başlayan bu yoldan istiklâline kavuştu. Bizi: İnönülerine, Sakaryalara, Dumlupınarlara götüren, bizi festen, püskülden, tekkeden, medreseden, eski harflerden ve orta çağdan kalma sayısız geriliklerden kurtaran, bizi en ileri dünya milletleri tarafından sevilen, sayılan ve tutulan şerefli, hür, mesut ve kuvvetli bir devlet haline getiren ve Türk milletinin kahramanlık kadar ezeli olan medeniyet ve terakki istidadını bin bir başarılı eserlerle dost ve düşman bütün dünya milletlerine hayranlıkla kabul ettiren uğurlu ve hayırlı yol bugün 19 Mayıs gününde ve Samsunda başlar. Bu mutlu başlangıç Samsun için, Samsunlular için büyük bir şeref olduğu kadar

Samsunlu gençler için de katmerli bir mânâ taşıyan çok yüksek bir mazhariyettir.

Gençler : Biliyorsunuz ki, ATATÜRK 19 Mayıs'ta Samsunda istiklâl savaşına sayısız yokluklar ve hertürlü elverişsiz şartlar içinde başlamış ve fakat bunların hepsini yenerek adını dünya tarihine ve Türk milletinin vefalı gönlünün hafızasına maletmiş ve en büyük eseri olan Cumhuriyet ve istiklâli de sizlere emanet eylemiştir.

İşte sizler de gençlik bayramı dediğimiz bu ondokuz Mayısın taşıdığı yüksek mânânın sizlerden beklediği feragat, fedakârlık ve kaynağını millet ve yurtseverlik duygularından alan yorulmak bilmez çalışmalarınızla bu aziz yurdu ve asıl Türk milletini lâyık olduğu daha mesut ve daha ileri ve iyi günlere kavuşturmakla ödevli bulunuyorsunuz.

Sizler tıpkı on dokuz Mayısın bugünkü varlığınıza başlangıç olması gibi yarınki ileri varlığınızın başlangıçlarıdır. Buna lâyık olduğunuz ve bunu mutlaka başaracağınıza evvelâ büyük Türk milletine mensup olduğunuz için ondan sonra da 19 Mayısın başladığı bir memleketin güzel Samsunumuzun çocukları olduğunuz için iki defa inaniyorum. Ve bütün kalbimle Türk gençliğine, sizlere güveniyorum.

Bayramınız kutlu olsun gençler.

İ Ç İ N D E K İ L E R

Valimizin gençliğe hitabı
Samsun'un ölmez günü
Şirin Samsun (şiir)
Koymat köyünde evlenme âdetleri
Samsun'da ilcilik ve şehircilik
«Pencerem» ve tenkidi
Yeni resimler (hikâye)
İş kazaları ve Samsun
Öğütler
Çalışma hayatında kadın
Samsun Halkevi çalışmaları

Orhan Güvenç
C. Sena Ongun
A. Ulvi Güngör
M. Başol
M. Ş. Fırat
Dr. Raif Targu
C. Çumralı
Beyhan Aksan
Emir Alp
F. Atabek

* * *

5037634
1947-1948 / 82-88

Samsun'un Ölmez Günü

C. Sena ONGUN

Dünya şehirlerinden hiçbirisi, Samsun'un mazhar olduğu büyük şerefi kazanmış değildir, denebilir. Bilhassa Türk şehirleri arasında Samsun kadar, yeni bir tarihe başlangıç vazifesini görmüş olan bir memleket yoktur. Fertler, kendi hayatlarının büyük başarılarıyla; milletler kendi zaferlerinin yüksek kazançlarıyla övündüğü gibi, şehirler de, sahne oldukları veya kendilerinden başlayan yüce hareketlerin ihtişamile öğünürler. Bu bakımdan Samsun, Türk tarihinin en ölmez gününü kazanmış ve bu yüzden de şehirlerimizin en kutsal ve en mübareği olmuştur. Ne için? Çünkü: **19 Mayıs**, Samsundan başlar; ve **19 Mayıs'**ın kutlu hatırası, onu takip etmiş olan efsanevi zaferlerin müjdesini taşır.

Evlerimize gelen her müsafir, azizdir. Yurdumuzu ziyarete gelen her dost yabancı saygıya değer; ve biz, bunlara karşı olan teşekkür borcumuzu, müsaferseverliğimizle veya bu ziyareti iade etmekle ödeyebiliriz. Fakat, **19 Mayıs** da Samsun'a gelmiş olan Ulu müsafir, bu cinsden değildi; ve hiçbir nezaket ve teşrifat kaidesi bu ziyaretin mâna ve mahiyetinden çıkan ülküsel büyüklüğü ödemek imkânına malik değildir. **19 Mayıs'da** Anafartalar kahramanı **Mustafa Kemal Paşa**, bütün Karadeniz şehirleri içinden bilhassa Samsun'u seçerek Anadolu'ya ayak basmıştı. Bu ne demektir?

Bu, İstiklâlimizin büyük kurtarıcısı ve Devletimizin ebedi kurucusu, evvelâ Samsunlulara güvenmiş ve başlayacağı büyük teşebbüsleri, ruh ve vicdan selâmetile ve emin bir hürriyetle bu şehirde düşünüp başarabileceğine inanmıştı demektir.

Samsun ve Samsunlular, bu itimada layık olduklarını her suretle isbat ettiler. Yıllardanberi Ebedi Şefimiz, sanki aramızdan ayrılmamışlar ve bütün milletin istikbalini burada çizmiye devam ediyorlarmış gibi Samsun onun yarattığı disiplin, saadet ve huzur içinde çalışmaktadır. Onun sahile ayak bastığı yerden başlayan bir manevi ışık tufanı, **19 Mayıs'da** en yüksek vecdi ve en derin heyecanı yaratmakta ve adeta şehrimiz, ihtiyarlık bilmiyen bir ruh, iman ve irade ile bu tarihte yeniden doğmaktadır. Ve **Atatürk**, bu tarihte şehrimizin ufuklarından ulvi ve asil bakışlarıyla bizleri seyretmekte, aramızda, kalbimizde bir ülkü şaheseri olarak yaşamaktadır. Onun ebediyetten akseden Tanrısal sesini, bugün daha açık ve daha mânalı olarak işitiyor, anlıyoruz; onun aramızdan hiçbir zaman ayrılmamış olduğuna inancımız, bugün her zamankinden daha fazla kuvvetleniyor.

Mustafa Kemal paşa, Samsun'a ayak bastığı günden itibaren, kendisinin olduğu kadar da büyük milletimizin mukadderatını, tehlikeli bir şans

oyununa bağlamıştı. Bu oyunun kaybedilmesi ve bu yüzden de Samsun'un lânetle anılacak bir bölge haline gelmesi mümkündü. Fakat, uzağı gören, yapacağı işin vasıta ve gayelerini bir dehâ darbesiyle birleştirmek gibi çok üstün bir zekâ ve iradeye sahip olan büyük müsafirimiz, Ebedi Şefimiz, girişeceği oyundan ne uzlaştırıcı ne de boyun büken bir müflis gibi mağlup çıkmıyacağına emindi. Bir müsafir gibi değil, bir ev sahibi gibi aramızda emniyet ve itimat ile bir müddet yaşamış olan bu ölmez büyüğümüz, gideceği yolu, yapacağı işi ve bu milletin nelerle muktedir olduğunu sarahatla bu ölmez günde tesbit etmiş, Samsunu da kendisi gibi ebedileştirmiştir. Onun mucizesi, Peygamberlerinki gibi rüyayete istinat eden mistik bir rüya değildir. Bütün dünyanın gözü önünde Samsundan başlayan celâdet ve hamâset fırtınası, öldü zannedilmiş bir milleti akıllara durgunluk veren bir savaş hamlesile canlandırdı. Ve tarihin «Hasta adamı», millet değil; onu saraylarında idareye yeltenen soysuzlaşmış kimseler olduğunu isbat etti.

Önemli bir ecnebi yazarın söylediği gibi: «Yirminci yüz yılın tarihe geçmesi icâbeden en gerçek ve şerefli olayı, Atatürk'ün elinde şahlanan Türk milletinin istiklâl uğrunda başardığı mucizelerdir ve bu tarihin bu yüz yılda kaydetmesi gereken en kutsal şehirleri de Samsun'la Ankaradır.»

Güzel Samsun'u ve aziz Samsunluları bu büyük mazhariyetlerinden ötürü kutlarken **19 Mayıs'ın** sadece sembolik mahiyetini değil, fiilen ve en doğru mânasını anlamış olan yüce milletimize, **Atatürk'ün** gösterdiği yollardan ebedi gelişmeler ve ilerlemeler temenni ederiz.

ŞİRİN SAMSUN

Kıydan tepelere doğru uzanan şehir,
Nefis bir manzaradır; sanki canlı bir şiir.
Bazı yerde dağınık, bazende bir kümedir.
Samsun yeşil, ak, şirin, ılık, berrak bir şehir.

Deniz bazen köpürür, bazen biraz durulur.
Gece mehtapta, gündüz şafakta sanılır nur,
Hastahane yüksekte saray gibi kurulur.
Samsun yeşil, ak, şirin, ılık, berrak bir şehir.

Ağaçlar arasından gülen binalar beyaz.
Bitkiler yaprak dökmez burada ne kış ne yaz,
Çünkü mevsim mutedil, olmaz pek fazla ayaz.
Samsun yeşil, ak, şirin, ılık, berrak bir şehir.

Düzgün yollu, tertemiz; küçük fakat hoş belde,
Şehir biraz yükselir ilerde perde perde,
Ağaçlar ve çiçekler göze çarpar her yerde.
Samsun yeşil, ak, şirin, ılık berrak bir şehir.

Arasıra görülür bir kaç gemi enginde,
Dağlar mor, yeşil, sarı; büyüleyen renginde,
Bir cenneti andırır her şey dengi denginde.
Samsun yeşil, ak, şirin, ılık, berrak bir şehir.

Kıydaki binalar, ağaçlar yelle inler,
Çünkü onlar denizin içli derdini dinler,
Suları tasdik eder baş sallıyan ekinler.
Samsun yeşil, ak, şirin, ılık, berrak bir şehir.

Sağda Derbent gülümser, solda uzanır Fener.
Çadır tepe ormanlık, tütün ve ekinde yer,
Sahilde sıralanmış güzel bahçeli evler,
Samsun yeşil, ak, şirin, ılık, berrak bir şehir.

ATA burda başladı İstiklâl savaşına
Türk milleti girmişti yeni şeref yaşına
Canımız kurban olsun böyle ilin taşına
Samsun yeşil, ak, şirin, ılık, berrak bir şehir.

Ali Ulvi Güngör

Koymat Köyünde Evlenme Âdetleri (*)

Müteyemmen Başol

27/4/947 Pazar günü Halkevi köy-cülük kolu ile Koymatta bir düğüne davetli idik. Sabahın erken saatlarında köye vardığımız zaman halk bizi davul zurna ile karşıladı. Köylülerden birine düğünün ne zaman başlayacağını sordum. - Kızı evi hazırlığa başlamıştır birazdan gider görürsün dedi.

Aynı günde Balaç ve Beypınar köylerinde de düğün olduğu halde 2 köyün halkının buraya akını şimdiden düğünün güzel olacağını gösteriyordu. Zümrüt yollardan kıvrıla kıvrıla etrafı çitle çevrilmiş büyük bir bahçeye vardık. Burası kız eviydi, boşluğu dolduran kadınların hepsi o günün şerefine en güzel elbiselerini giymiş başlarına renkli çenberler örtmüşlerdi. Rüzgârın hafif esmesiyle uzun saçlar dalgalanıyor ve çeşitli çiçek kokuları içinde yüzler bize daha candan ve munis görünüyor. Halkın burada ne için beklediğini sorduğum zaman - şimdi gelinin saç taranacak ve çeyizi sayılacak dediler.

Arkadaşlarla köyün güzelliklerinden bahsetmeye kaldı gelin kızın halkın tam ortasında bir halı üzerinde oturduğunu gördüm. Akrabalarından bir kadın saçlarını tarıyor, etraftan söylenen ilâhilerin tesiriyle olacak o da durmadan ağlıyordu. (Köylülerin inamışına göre kız ne kadar ağlarsa o kadar bolluk olur.) Söylenen türkülerini tesbit etmek istedim mümkün olmadı yalnız her maninin sonunda (gelinim,

hatunum, evin şen olsun) nakaratının bulunduğunu sezdim.

Saç taranması bittikten sonra ortaya bir sandık geldi, kız bunu kendinde bulunan anahtarla açtı ve akrabalarından biri içindekileri yüksek sesle saymaya başladı:

- 110 gömlek, 12 çarşaf, 20 entari 4 libade (Dışa giyilen ve kumaştan yapılan hırka) v.s.....

Aynı zamanda halk'a gösterilen bu eşyalar bilhassa küçük kızlarda heyecan uyandırıyor birbirlerinin kulaklarına bir şeyler fısıldıyorlardı. Birinci sandık kilitlenip içeri gittikten sonra 2 incisi açıldı buda aynı şekilde sayılıp bitti, fakat kapanmadı, merak ettim.

Bir kadın - şimdi herkes hediyesini bu sandığa atacak demeye kalmadı eşyaları sayan hanım yüksek sesle - Bu havlu annesinden, bu hırka kardeşinden diye bağırmaya başladı.

Ahbabların hediyeleri de çeyiz içine girince sandık kilitlenip içeri götürüldü.

Öğlen yaklaşıyordu, kız hazırlanmak için içeri, bizde karnımızı doyurmak üzere oğlan evine gittik. Orada çeyizin ne zaman geleceğini sordum. - kız gelmeden bir saat evvel gelir dediler.

Düğün hazırlıkları kız ve oğlan evinde o kadar ahenkle takip ediliyordu ki hayret ettim. Meselâ: Yemekten sonra oğlan evinde güreş ve at yarışları yapılıyor, düdürcü kadınlar giyiyor, güreşe gitmiyen erkekler de kadınlara at hazırlıyordu.

(Böyle günlerde atlar kadınlara tahsis edilir onlar da bunu kendileri için şeref telâkki ederler. Ekserisi çarşafıdır bazıları ferace de takar.)

Aynı saatte kız evi düdürcüler için yemek hazırladı, şerbet ezdi. Bu ara gelinkız senelerden beri alıştığı evinden ayrılacağından hıçkırı hıçkırı ağlamağa başladı. Üzerine bir üç etek giydirmiş, yüzüne kırmızı bir duvak örtmüşlerdi.

Biz, kız ve oğlan tarafındaki hadiseleri yakından takip edebilmek için bir birine yakın olan bu iki ev arasında adeta mekik dokuduk.

Saat 5,5 sularında erkek tarafından düdürcü alayı yola koyuldu, bu ara oğlan evi güveyiye bazı şeyler bağışladı o da yatsı namazına kadar içeri girmemek şartıyla evden ayrıldı. Kız evine ilk giden bahşiş alacağı için atlar adeta bir birle yarış ediyordu.

Güneş yavaş yavaş Kocadağın arkasına çekilirken davul zurna ile birlikte düdürcü alayı kız kapısına dayandı. Erkek tarafından gelen davetlilerin kadınlarına evde, erkeklerine bahçede yemek verildi. İçerde kadınlara ayrıca şerbet ikram edildi. (Tepsi içinde bir tas şerbet bulunuyor aynı kaşıkla herkes bu şerbetten içiyor ve gönlünden kopan parayı tepsiye atıyor. Tas boşalınca dibine vurularak havaya fırlatılıyor ve kim kaparsa bahşiş alıyor.)

Bu adetten sonra kızın oğlan kar-

(*) Köy Gördün çayının batı yamaçlarında, Beypınar ve Gerçeme köylerinin ilerisindedir. Köyde 65 ev ve 450 den fazla nüfus vardır. Köyde henüz mektep yoktur. Köy okulunun yeri maarifce tesbit edilmiş, taşları kısmen hazırlanmıştır. Köy odası, halk odası yoktur. Telefon varsa da hat döşenmemiştir. Köy camisi köylü tarafından yeni yapılmış güzel bir binadır. Cami köyün tam ortasında olup yanında da çeşme vardır. Yalnız bundan başka çeşme olmadığından ihtiyacı karşılayacak durumda değildir.

Zirai durum: 3000 dönümden fazla arazisi vardır. Ziraatı başlıca tütün ve hububattır. Daha ziyade tütüne ehemmiyet verilmektedir. Vasatı 4000 kilo tütün vermektedir. Bu da köye senede ortalama 130 bin lira varidat temin eder. Köyde kâfi miktarda meyva ağacı yoktur. Takriben 1000 kadar tavuk, 300 den fazla koyun, 100 kadar keçi ve 300 kocabaş hayvan beslenmektedir.

(Devamı son sahifede)

Cumhuriyetin kurulmasından bugüne kadar Samsunda İlcilik ve Şehircilik

M. Şükrü Fırat

Samsunun, büyük kurtarıcı Atatürk'ten aldıkları ilhamla Cumhuriyet devrindeki sosyal, kültürel, ekonomik kalkınmasında yıllarca önderlik ederek unutulmaz hizmetlerle bugün artık tamamiyle tarihe mal olarak ve sevgileri Samsunluların kalbinde ebedi yer etmiş bulunan iki muhterem siması vardır. Bunlardan biri : Samsun caddelerinden birine adı verilen ilk Cumhuriyet valilerinden rahmetli Kâzım İnanç, diğeri de : bu değerli vali zamanındaki belediye reisi Doktor Faiktir ki, bu zat ta üç yıl kadar önce İstanbul'da ölmüştür.

Samsun kalkınma ve imar hamlesi namına ne gördüyse bu enerjik idare amirlerinin iş başında bulundukları tahminen 1927—1930 yılları arasında görmüş, bu sayede feyizli ve 19 Mayıs beldesi denmeğe lâyık örnek bir inkılâp şehri haline gelmiştir. Onların geceyi gündüze katarak hiç bir zorluktan yılmak bilmiyen feragatlı ve her biri yüksek ruhlarının lâyemut âbidesi olarak azimli çalışmalarıyla Samsuna dış ve iç yollar açılmış, köprüler kurulmuş, parke caddeler, beton yaya kaldırımlar döşenmiş, elektrik, su fabrikaları, eşsiz bir park ve heykel vücuda getirilmiştir. İstikrarlı bir programla ilk hamlede ve 5—6 yıl gibi pek kısa bir zaman içerisinde başarılan bu muazzam işleri burada böylece

kaydettikten sonra, Samsunun 1930 dan 1946 ya kadar olan ikinci devredeki 16 küsur yıllık durumuna gelelim :

Bu müddet içinde her sene, her sene olmazsa bile bir buçuk iki yılda bir vali ve belediye reisi değişmiş, bu yüzden Samsun'un en mübrem, en hayati yapılacak bir çok işleri geri kalmıştır. Hal, mezbaha, kanalizasyon, asri mezarlık, stadyom gibi. Hele : makamına geçipte daha temizlik işi gibi şehrin en basit bir ihtiyacı üzerinde bile âciz göstermesi e bakmıyarak daha yüksek makamları sayıklıyanlar ve başında bulundukları vazifeyi bu arzularının tahakkuku için kendilerine adeta bir gaye edinenler çok görülmüştür.

İşte böyle muhtelif sebeplerle sık sık değişen vali ve belediye reisleri arasında bir kaç istisna edilirse; diğerleri vilâyetin, şehrin her hangi bozuk bir yoluna bir kazma dahi vurdurmadan ayrılmışlar, birşey becerebilenler de ancak ya bir okul, ya bozuk bir şose, köprü tamiri, yahut da kenarları âdi taşlarla yamalı küçük ve daracık bir parke cadde yapabilmişlerdir. Bu arada : — kabul edilen inşa plânından daha dar olarak vücuda getirilmesine rağmen — Sandoviç sahil caddesi, Doğum evi, şehir kimyahanesi, otobüs servisleri ve daha

evvel yapılan üç tane modern havuzlu balıkçı dükkânları şükranla anılabilir. Zelzeleden yıkılan ve tekrar yapılmasına belediyece karar verilen saat kulesinin inşasına şiddetle ihtiyaç vardır. Esasen biz belediyemizin faaliyetlerini inkâr etmiyoruz. Bilhassa başardığı işleri takdirle karşılıyoruz. Hiç kimse şüphe edemez ki Samsun belediyesi her sene muayyen miktarı geçmiyen mahdut bütçesine rağmen; Türkiye belediyeleri arasında en çok çalışan ve hatırı sayılır eserler vücuda getirmiş bir belediyedir. Biz ancak: yapılan ve yapılacak olan işlerde plânlılık, dikkat ve fedakârlık istiyoruz. Daima doğruya, iyiye, güzele gitmek devletimizin esas politikası olduğuna göre bu yolda şaşmadan yürünecek olursa daha pratik ve radikal bir netice elde edileceğine kaniiz. Belediyemizin İller Bankasından son yapmış olduğu bir buçuk milyon liralık istikrazla tabii bütün bu işler birden halledilemezse de mümkün merteye yoluna konulabilir.

Samsunda cadde inşasında tutulan yanlış bir usul

Şehrimizde ötedenberi cadde inşasında alışılmış fena bir usul vardır ki o da; parkeye tahvil edilen caddelerin kenarlarını âdi kaldırımla yapmak. bunlar meyânında ırmak, tütün fabrikası caddeleriyle, kız ortaokulu sokağını ve son olarak yapılan, Kâzım Paşa caddesinden bulvara çıkan geçitleri zikredebiliriz. Bu usul çok sakattır ve Türkiye'nin hiç bir yerinde yoktur. Sırf tasarruf zihniyetinden ileri gelen bu acıklı kaldırım hercû merci şehrin güzelliğini ihlâl etmekte, medenî bir şe-

hire yakışmamaktadır. Samsunun cadde ve sokakları zaten dardır. Binaenaleyh buralara parke döşerken basis davranmakla hiç bir fayda elde edilemez. Yapılacaksa tam olarak yapılmalı, yahutta hiç yapılmamalıdır. Bu memlekete asırlarca ne zarar gelmişse hep yarım iş yapmak yüzünden gelmiştir. Tutulan bu yanlış yolu bir an evvel bırakarak bütün parke caddeler içindeki âdi kaldırımlar çıkarılmalı ve yeniden yapılacak olanlarda tam olarak yapılmalıdır. Aksi takdirde şehrimizi ziyaret edecek olan yabancıların yanında mahcup mevkîe düşmekten kurtulamayız. Unutmalıyım ki Samsun asfalt caddelere lâyık bir şehirdir.

Dikkat edersek : yukarıda adlarını andığımız Cumhuriyet Samsununun ilk kurucuları vali general Kâzım İnanç ve belediye reisi Dr. Faik merhumlar zamanında yapılan ve diğer caddelere nisbetle daha geniş olan Bağdat, Buğday pazarı, Gazi caddelerinin parkele-ri içinde bir tane âdi taş göremeyiz. Acaba bu neden böyledir? Çünkü onların plânlarında formalite değil memleket sevgisi yegâne âmil olmuştur. Herşeyden önce; memleket düşüncesi hâkim bulunan bir işte muvaffakiyetin muhakkak tecelli edeceği unutulmamalıdır.

Bu memleketi ve halkı ta vali muavini bulundukları zamandanberi gayet iyi tanıyan ve kendilerine soy adları gibi büyük bir güvenle bağlandığımız değerli valimiz Sayın Bay Orhan Güvençle, içimizden yetişen ve genç bir Samsun hemşehrisi olan yeni belediye Başkanımız Muhittin Özkefeli'den çok şeyler beklemekteyiz.

“Pencerem,, ve Tenkidi

Dr. H. Raif Targu

Bayan Fazıla Atabek'in yayınladığı «Pencerem» isimli şiir kitabı hakkında 80 sayılı 19 Mayıs mecmuasında, Şükrü Fırat imzasile yazılmış bir tenkit okudum.

Benim bildiğim tenkit, yazarı ilerlemeye ve düzelmeye davet edecek mahiyette ve usulü dairesinde, teknik cepheden yapılır. Halbuki Bay Şükrü Fırat eline satırı almış pencereden içeri bir giriş girmiş ki : insan bu yazıda bir hücum ve şahsî bir gazez kokusu seziyor.

Tenkitle eseri yan yana getirdim; ben de tetkik ettim. Fekat onun bulduğu aşağılığı bulamadığım gibi şiirlerde iddia ettiği düşünce hâkimiyeti de yoktur. Yani « Pencerem » kafa gücile meydana gelmiş bir eser değildir. Bil'akis mustarip bir ruhun hazin feryatlarını bize duyurmaktadır. Meselâ: Tanrıma şiirindeki,

Ne günah işledim bugüne değin,
ki bitmez tükenmez oldu ettiğin.
Hatayı affeder büyük dediğin,
Bağışla suçumu bana Allahım.

diyen şair bu mısralarında tamamen liriktir. Sonra : Türk Kızına isimli şiirinde :

Döğmesin bir gün anan sana bakıp dizini
Türk'ün kızı denecek unutmaki adına,
Ahlâk örneklerinden hazırla çeyizini,
En lâzım olan budur hayatta bir kadına..

mısraları ise yine hissedilerek yazılmış millî bir duyguyu belirtmektedir.

Bazı teknik hatalarına rağmen Halk dili ve Halk kültürü ile yazılmış olan bu kitapcık okuyanları kolayca kendine çekmektedir. Bilhassa Hocasına ithaf ettiği Hayata Atıldık Biz, Tanrıma, Anam Ah Eyleme, Kendi kendime isimli şiirlerle Türk Oğlu'na ve Türk Kızına ismi altında Vali Bay Orhan Güvençe sunduğu iki şiirdeki başarısı pek açık bir duygu ifadesidir ki, burada kafa gücüne yer vermek imkânsız olduğu kadar mânasızdır da.

Tenkidin en tenkide şayan kısmına gelince :

Pencerem'i açar açmaz kuvvetli bir hassasiyet göze çarptığı halde münekkî yazısında şöyle demekle en büyük hatayı işlemektedir.

«Pencerem'de Hatıralar kadar ruh kokusu yok.. daha ziyade düşüncenin hâkim olduğu seziliyor.» diyor ve sonrada kitabın bedbinlikle dolu olduğundan bahsediyor ki : burada da kendi sözlerini kendi tekzibetmiş oluyor. Çünkü : bedbinlik ıztırdan doğar, ızdırat ise kafanın değil kalbin malıdır. Binaenaleyh kitabın tamamen lirik olduğunu bedbinlik kelimesile ikrar etmiş bulunuyor. Anlaşılan M. Şükrü Fırat yazdığı yazıyı okumadan mecmuaya göndermiştir.

Kardeşi Behiç Atabek'e yazdığı şiirden belki üstün bir başarı bekle-

HİKÂYE

Yeni Resimler...

Celâl ÇUMRALI

Selim Yalçın düşünde görse hayır ola demezdi, aklından fikrinden geçirirmiydi hiç Samsun bütün mağazalarından birine kâtip olacağını? kör talih mi? ne dersiniz deyiniz olmuş işte... Hani kâtipliği küçümsediğimden değil, her işin bir yeri, her görevin bir değeri bulunduğundan kim kuşkulabilir? açık cası mühendis, mimar, doktor, kaymakam, avukat gibi çekici bir mesleğin veya sanatın başı olmakta dileği!

Samsun Cumhuriyet alanında: yahuu, nerelerdesin? diye bir karşılaşmamız var.. doğrusu dostluğun kara borsaya düşmediğine sen ol da sevinme! İkimizin de içinden geçeni ayaklarımız biliyormuş gibi hhhoooo-ppp doğruca Sahil Palas gazinosuna... Geçmişten uzun uzadıya konuşacağız.. Ohh ne iyil birbirimize başımızdan gelip geçenleri anlatmak için can atıyoruz.. O beni değişmiş buluyor, tabii ben de onu, ama hiçte öyle değil: yaşımdan yaşlıyım, diyor, saçları yüz çizgileril..

İkinci buluşmamızda da ben kendimden söz gelişi edeyim bari, besbelli telâşından sö-

nebilir. Fakat bunu da Hatıralar'ında samimi bir lisanla izah etmiş olan Fazıla Atabek, aynı zamanda «Pencerem» deki (Kardeşime) şiirine yaptığı derkenarla bu aczini itiraf etmektedir.

Sonra ilk eserile mukayese ettiği ikinci eseri yere çalan münekkî, mukayese kabiliyetinden de uzakta kalmıştır ki : «Pencerem» yukarıda söylediğim bazı teknik hatalarına ve kültür noksanlıklarına rağmen Hatıralar-

zû bırakmak istemiyor bana, dinliyelim öyleyse:

Hatırlıyacaksın, annem öldüğü sıralarda lise onuncu sınıftaydım.. Günlerece okula devam edememiş, günlerce kendime gelememişim. Gece yarılarında kadar mezarı başında iniltileriyle o korkunç sessizliği iğneleyen ve sonra yollarda, sokaklarda dolaşan serseri Selim! bak, yine canlandı gözlerimin önünde.. Kafasile ruhu arasındaki kör düğümü çözebilmek için gecelerini uykusuz, uykularını uçurum fırtınalarıyla yaşayan zavallı Selimcik!

Fakat ulu Tanrım bu acıyı da az görmüş bana.. Babam, annemin ölümünden iki buçuk ay sonra, rahmetlinin: ah ne güzel kız, uygun bir kısmeti çıksa da evlendirsek ! diye acındığı komşu kızlarından Nebahat ile evlenmeye kalkışmaz mı? eehhh azizim, acımın üstüne biber ekti bu kararı... Ellisine merdiven diremişsin be adam, evlenmek neyine senin! Evlendiler.. Düğün günü kalp sekte-sinden ölmediğime göre daha çok zaman yaşayacağım demektir.. Ama kabak benim ba-

dan çok daha muvaffak olmuş durumdadır.

M. Şükrü Fırat'ın «sırf kitap çıkarmak hevesile ve zoraki yazılmış olduğu» gibi hiç de kibarca olmıyan cümleleri Fazıla Atabek'in çıkardığı kitaplara karşı bir kıskançlık duymuş olması ve bu tenkidin pek kabaca bağlantısı ise okuyana bir kast hissini vermekte olduğu için hayretle karşılamaktayım.

şimda parçalandı, günler geçtikçe kuruntum artıyordu. İlk karnemde beş kırığım vardı. Bu gidişle sınıfta kalacağımın resmiydi.

Babam işlerin kötü gittiğini anlayınca, görünüşte beni düşünüyormuş gibi davranarak bir gün; öğlum dedi, hayatta her şey olur, ölüm gibi evlenmekte Hakkın emridir, fakat hissediyorum ki sevgili annenin ölümü ve eve yeni bir gelinin gelişi seni çok sarstı.. Henüz çocuksun, toysun, günden güne içleniyorsun, gel seni İstanbulla istediğin bir liseye yatılı olarak yerleştireyim, ne dersin? yer değiştirmek hasta ruhlar için en iyi bakım yoludur... Daha bir sürü düşünceler, öğütler!

Uzatmıyalım kış ortasında Konyadan İstanbulla, bir bavul çamaşır ve kitapla göçettik.. Hatırlıyacaksın, beni uğurlamaya gelmiştin galiba Kâzım ve Şerefle birlikte.. Acaba onlar ne âlemde? Bu ayrılış ilk günlerde dokundu bana ama sonraları alıştım. Yatılı öğrenciliğin de türlü türlü hoş yönleri varmış.. Derken iyi dereceyle son sınıfa kapağı attık Bizim yeni evliler de geç kalan bal aylarını geçirmek üzere Adalara geldiler, o yazı kart çiftlerin yüzü suyu hürmetine ben de İstanbulda geçirdim.

Ertesi yıl sömestire tâttilinde, annemin mezarını ziyaret için Konyaya gitmiştim. Ah ya Rabbil Felâket felâketi kovuşturuyor.. ne işin var baba ocağında artık senin.. sönesice ocakta bir de ne göreyim? Duvarlarda, al bümelerde Rahmetliye ait ne kadar resim varsa hepsi yok edilmiş, yerlerine yeni gelin hanıminkiler yerleştirilmiş.. olağan şey değilmi? hayır insan düşer ama bu kadar da alçalmaz doğrusul

Ötesini sorma azizim, kafamın içinde çılgın

gın bir fırtına koptuğunu, ruhumda kapkara bir selin coşup taşıtığını sadece duyabildim.. Yaptıklarına gelince: fırtınadan sonra, selden sonra ne kalır geriye? yeni resimler yerlerde param parça, camları çerçeveleri tuzla buz olmuş.. Hele o dalkavuk eşyalar! daha dün anneme: buyurunuz hanım efendi sizi dinlendireyim diyen koltukların, şezlongların bayağılıklarını yüzlerine öyle bir vurmuşum ki.. Gelin bayılmış, o sadık hizmetçi de yalın ayak başı kabak koşmuş bamama.. Sesi halâ kulaklarımda, ruhumda çınlar; git, defol, benim bundan sonra Selim Yalçın adında evlâdım yok yooook yooookkkkk!

Soluğu İstanbulda aldırdı bana bu ses.. ama neye yarar! Bir banka müdürü olan babam derhâl yatılı taksitlerini kesti.. Bizi de yatılılıktan sepetlediler, açıkcası Haydarpaşa Lisesinden böylece kapı dışarı edildik işte!

- Sonra
- Canım, sonrasını ne sen sor ne de ben söyleyeyim: bu uzun bir romandır!
- Hayırlısı olsun, hayatı, diploma kazanmaz! Samsuna geleli çok oldu mu?
- İki yıla yaklaşıyor, altı yıldan beri de evliyim, baba bile olduk, üstelik..
- Hayır olal
- Babama da üç yıldan beri ben bakıyorum, bir aradayız. hasta da..

- Nesi var?
- Dili, sağ kol ve bacağı üzerine inme inmiş!
- Ya üvey annen?
- Şunun bunun metresil

Karadeniz sisler içerisinde coşuyor.. Spiker gonga tam saat 19 da vurulacağını bildiriyor.. öyleyse kalkalım.

- Yine buluşuruz.
- Hay hayy
- Allaha ısmarladık
- Güle güle

İŞ KAZALARI ve SAMSUN

Beyhan AKSAN

İş kazaları okadar değişik şekiller gösterirki tarifini yapmak istersek bu tarifi her halde çok geniş olması lâzımdır. 4772 sayılı (İş kazalarıyla meslek hastalıkları ve analık sigortaları kanunu) ikinci maddesinde bir olayın iş kazası sayılabilmesi için hangi durumlarda ve ne gibi şartlar altında vukua gelmesi icap ettiğini göstermiştir. Bu maddeye göre iş kazası :

A) - Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

B) - İş veren veya vekili tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla,

C) - Sigortalının işyerinde cankurtarmak için veya işverenin, yahut iş yerinin veya yürütülen işin çıkarına ve faydasına çalıştığı sırada,

D) - 3008 sayılı iş kanununun 40 ıncı maddesine göre, günlük iş süresi içinde sayılması gereken zamanlarda vuku bulan ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır.

Kaza çok defa "Vücuda ani, beklenmeyen ve görünmeyen bir şekilde zarar husulini mucip veya husulüne muktedir bir hadisedir.", Şeklinde tarif edildiğine göre, bu tarife giren bir olay 4772 sayılı kanunun 2 inci maddesinin (a. b. c ve d) bentlerindeki hal ve şartlarda vukua geldiğinde ortada bir iş kazasının mevcudiyeti kabul edilir.

İş kazaları umumiyetle kaçınılması kabil olan ve kaçınılması kabil olmayan iş kazaları olmak üzere iki kısımda mütalâa edilir.

1) - Kaçınılması kabil olan iş kazalarında :

Bir kimseye isnat ettirilebilecek kusur mevcuttur. Bu kusur ya işçinin veya iş verenindir. İşçinin kusuru psikoloji ve fizyolojik sebeplerden ileri gelebileceği gibi çalışma şartlarından hoşnutsuzluğundan mütevellit de olabilir. İşverenin kusuru daha ziyade kazaya karşı gerekli koruyucu tedbirleri almasındaki ihmaldir. Tehlike arz eden makine ve tesisatın mahfaza altında bulundurulması, iş yerinin görünür, lâzımgelen yerlerine tehlikeyi ihtar eden yazılar konması kazayı önleyici tedbirlerdendir. Bu gibi tedbirlerin alınmamasından mütevellit kazalarda kusur işverene aittir. Her iki haldede kazayı doğuran sebeplerin ortadan kaldırılması mümkün olduğundan kazaya tamamen mani olunamazsa da adedi azaltılabilir.

2) - Kaçınılması kabil olmayan kazalar:

Daha çok işin mahiyetinden doğan kazalardır. Bunların sebepleri malum olmakla beraber önüne geçilemez çünkü bir çok makinelerin kullanılmasında kaza ihtimali kuvvetlidir. Fakat o makinenin kullanılması için yürütü-

mü bakımından zaruridir.

Bu neviden kazaların adedinin diğer sebeplerle meydana gelen kazalardan az oluşu memnuniyet vericidir.

İş kazaları bir kimsenin kusurundan ileri gelsin veya gelmesin endüstride daima mevcut olacağına göre işçileri iş kazasına karşı sigortalı bulundurmak sosyal politika alanında ön-safta gelen vazifelerdendir. İş kazalarıyla meslek hastalıkları ve analık sigortaları kanunu, iş kanununun şümûlüne giren bütün iş yerlerinde çalışan işçileri sigortalı kabul ederek 1946 yılının temmuz ayından itibaren yürürlüğe girmesiyle memleketimizde bu mevzuada ilk adım atılmıştır.

İş kazalarının vuku bakımından iş yerleri arzettikleri tehlike ihtimaline göre tehlike sınıflarına ayrılmışlardır. Samsun'da mevcut iş yerlerinin ekserisini bütün imalâthane ve ticarethaneleri teşkil ettiğinden yüksek tehlike sınıfına giren iş yeri adedi cüz'iidir. Ancak iş kazası daima işten mütevellit (iş icabı) olmamakta iş dolayisiyle de vukua gelmekte olduğundan bütün iş yerleri için ehemmiyet arz eder. İşçinin iş yerinde bulunduğu bir sırada ayağı kayarak düşmesi neticesi kolu incindiğinde uğradığı bu kaza iş dolayisiyle meydana gelen bir iş kazasıdır (4772 sayılı kanunun 2 inci maddesinin (a) bendi) bu çeşit kazaların mevcut olması itibarile bütün iş yerleri iş kazası ihtimalinden uzak değildir. Samsun Bölgesine dahil muhtelif işyerlerinde 1946 yılının son 6 ayında 89 iş kazası vaki olmuştur. 1947 yılının ilk üç ayında vukua gelen iş kazalarının sayısı da bu yekûna varmaktadır.

ÖĞÜTLER:

- Emeksiz kazanca heves etme. Öyle kazanç, harç muvazenesini ve çalışma intizamını aksatır ve aksaklıklar, insanı çıkmaz yollara götürür.

- İraftan kaçın, hasislikten çekin. Birisi fakirlik, o biri şerefsizlik getirir.

- Kendine yapılmasını istemediğini başkasına yapmaktan çekin.

- İyilik yaparken karşılık beklememek fazilettir.

- Yurduna kuvvetle bağlan. Savunması gerektirirse malını, canını vermekten tereddüt etme. Yurtsuz kalmak, evsiz barksız kalmaktan daha acıdır.

Hakikî ölüm, belki bir defa, manevî ölüm ise yaşadıkça kendimize, ve çoluk çocuğumuza acı verir.

19 Mayıs, bu bağdan doğmuş ve bu hayatı vermiştir.

- Kendini, aynı zamanda cemiyetin malı olduğunu unutma. Her işinde cemiyetin de hakkını, şerefini koru.

Vücudun temizliği, sıhhat ve hayat; Ruhun temizliği sevgi ve saygı getirir.

- Tatlı dillik, sevgiyi doğurur, bir çok musibetlere de kalkan olur.

- Tetbirde kusur etme, tedbire uymayan takdirlere karşı iradeni sarsma.

- İnsan hürriyetinin hayvaninkinden farkı, insanın kanunlarla sınırlanmış olmasıdır. İnsan olan o sınırı aşamaz.

Emir Alp

Asıl gayeyi iş kazalarına mani olmak teşkil etmekle beraber arzumuz iş kazasına uğrayan işçilerimize gereken tedavinin ve onların nüzayakaya düşmemesinin sağlanmasıdır.

Çalışma Hayatında Kadın

Fazıla ATABEK

Geçende 78 sayılı 19 Mayıs mecmuasında Emiralp imzasıyla «Bir Tez» başlığı altında alâkâmı çeken bir yazı okudum.

Yazarın, kadınların çalışmasına muhalif olduğu anlaşılmakla beraber onların, bu hayattan çekilerek yerlerini erkeklere bırakmalarının doğru olduğu, azami bir itina ve incelikte kaydedilmiştir.

Emir Alpın bu husustaki emeğine karşı duyduğum hayreti evvelâ belirtmek isterim.

Bu işi bu kadar gizli kapaklı ve nazikâne yazmaya ne lüzum vardı. Bunu doğrudan doğruya yazmak bir erkeğin hakkı olduğu kadar, bir hakikatın belirtilmesi bakımından da yerinde bir iştir. Sayın yazarın bunu doğrudan doğruya yazmayışı fazla nezaketinden olacak..

Ben bu yazımda onun tuttuğu yolun tamamen aksine yürüyerek bu acı hakikatı olduğu gibi ve bütün çıplaklığıyla kaleme alıyorum.

Kadın niçin çalışıyor ?

Bu sorunun ilk cevabı tabii ki «ihtiyaçtan» olacak..

Halbuki ben öyle kadınlar bilirim ki, hiçte ihtiyaçtan çalışmazlar. Sıkı bir inceleme yapılmasına da lüzum olmadan görebiliriz ki : kadınlarımızın bilhassa genç kızlarımızın pek çoğu keyf için, lüks için çalışırlar ve bir çok erkekler işsizlikten kıvranırlarken

bakarsanız bir aileden babası oğlu çalıştığı halde iki de kızı çalışmaktadır. Halbuki bu baba ve oğlun dolgun masaları aileyi pekâlâ geçindirebilirken ne diye bir de iki kız, iki erkeğin hakkı olan masaları işgal ederler. Bunların çalışmasına neden lüzum vardır? Hakiki bir ihtiyaç için çalışsalar yine ne ise de böyle; iki çorap fazla almak, veya çanta bilmem ne gibi (levazımalı fantaziye) uğruna dairelerde ziyan olmayı temiz yuvalarındaki sade işlerine tercih eden genç kızlara çok acıyorum. Onlar bir kaç maddî eksikliği tamamlamak veya artırmak hevesiyle para kazanmaya giderlerken, her bakımdan yorucu olan çalışma hayatında, o kazanca mukabil mâneviyatlarından neler kaybettiklerinin acaba farkında değildirmişler?

Gelelim çalışan evli kadınlara :

Onlar bütün bütün kınanacak [*] bir haldedirler. Bence onların ne yaşayışlarında bir intizam ne çocuklarının sıhhati ve terbiyesi üzerinde kesin bir ilgi, ne de yuvaların neşesinde bir bütünlük vardır.

Çalışan bir kadın, bir kerre evine yorgun döner. Yorgun bir insanda her şeyden önce neşe kırktır. Neşe olmayınca evine ait bütün işlerinde bir isteksizlik, çocuğuna karşı bir lâkaydi sofrasında bir aman sendelik ve çok kerrede her işinde pek tabii olarak

[*] Ayıplanacak demektir.

büyük bir ihmal vardır. Hele o arada ziyan olan yavrulara ne demeli? Ben çok çocuklu kadınların çalışmasını en affedilmez. hatalardan sayarım. Çünkü:

Çocuk çiçek gibi daimi bir ihtimama muhtaçken, ya ihtiyar bir büyük annenin ihmaline yahutta düşük bir hizmetçinin hırpalanmasına terkedilmiştir. O çocuk ki suya ihtiyaç duyar gibi ana sevgisine ve gıda kadar lüzumlu olan ana terbiyesine muhtaçken ananın çalışması yüzünden çocuk bunların hepsinden mahrum kalır ki; bu hal ileriye hazırladığımız neslin temelini sarsan en büyük bir tehlikedir. Binaenaleyh; kadınların, hele de çocuklu kadınların çalışmasının daha derin izahlara girilirse ne yersiz ve lüzumsuz ve hattâ ne haksız bir hareket olduğu meydana çıkar.

Bir kadının ne için yaratılmışsa ona daha çok yakışmadığını kim iddia edebilir. Bence ocak başındaki kadın masa başındaki kadından çok daha kıymetlidir. Bunun için de eski hanımlarla, şimdiki bayanları bir mukayese edecek olursak aradaki farkın, baş döndürücü derinliğine şaşmamak elden gelmez. Meselâ :

1 — Komşu bakkaldan çarşafı peçeli, bir okka bir şey alması ayıp olan ninenin torunu bugün oline toru aldığı gibi kolsuz, çorapsız bakkal, kasaşap dolaşır.

2 — Akşam ezanından bir saat evvel evine girmesi icabeden ninenin torunu saat beş çayına gider.

3 — Bir komşunun erkeğine değil görünmek ona sesini duyurması bile en büyük günahken o ninenin torunu torununa plajlarda mayo ile görünür.

4 — Nine camiye bile giderken erkeğe görünmekten korkarken torunu dairelerde erkeklerle dirsek dirseğe çalışır. İlâhir..

İşte bu günkü kadınlığın haline baktıkça ninelerimizin hapis hayatı adı verilen kafes arkasındaki temiz vazifeleriyle meşgul ve mes'ut yaşadıkları ve nihayet ahrete bile eteklerinin fırtınalarıyla gittikleri o itibarlı günleri düşündükçe şimdiki kadınlığın sürdüğü hayatın gözümde ne kadar güçlendiğini tarif edemem.

Ben kendi hesabıma çalışma hayatından bir gün bile memnun kalmadım. Onun için hemcinslerimin çalışma hayatındaki yerlerini erkeklere vererek evlerine döndükleri günü görmeyi, şahsi bir saadet gibi beklemekteyim.

İşte Sayın Alp'in Şaşı Şaşı diyip de kör diyemediği hakikat budur ve haklıdır da çünkü doğru söz acıdır.

Yazılarımı, Halide Nüsret Zorlutuna'nın bu hakikatı çok güzel belirten 'Ev kadını' isimli siirle bitiriyorum.

EV KADINI

Eşiğinden atlarken ferahlar yüreğiniz,
Ne taşlıkta bir leke ne tahtalarda bir iz.
Bu çok temiz yuvacık sabun kokar kış ve yaz
Örtüleri bembeyaz perdeleri bembeyaz.
Her köşede ince bir kadın zevki parıldar
Her şeyde bir kadının göz nuru emeği var.
Narin bir genç kadındır bu evin sahibesi.
Nazlı bir ırmak gibi çağlar gönülde sesi.
Gözleri yumuşaktır, hülyalıdır, derindir,
Bu ev ona bir mabet aile aşkı dindir.
Hiç eksik olmaz onun etrafında bebekler
Biri koşup atlarken ötekisi emekler,
Mevkufdur bütün ömrü aileye yuvadır.
Süzgün çehresi benzer üç gecelik bir aya.
Her ne olursa olsun mevkünüz yaşıyor,
Bu kadının önünde eğilmezmi başınız?

SAMSUN HALKEVİ ÇALIŞMALARI

Sağlık filimleri :

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca gönderilen muhtelif konudaki 16 m/m lik ekserisi renkli sağlık ve kültür filimleri Halkevi sinema salonunda sıra ile bütün okullara, memurlara, köylülere ve geceleri film aralarında halka gösterilmiştir. Çok faydalı ve istifadeli olan bu filimler Samsundan sonra Bafra ve Çarşamba ilcelelerinde de gönderilmiştir.

Tekeköy gezisi :

Köycülük kolunun tertiplemediği köy gezilerinden dördüncüsü 11 Mayıs pazar günü Teke köyüne yapılmıştır. Altısı bayan olmak üzere 18 kişilik bir kafiye Halkevi başkanı Emin Hekimgilin başkanlığında köye giderek köylülerle muhtelif meseleler üzerinde görüşmeler yapmış, köyün durumu ve ihtiyaçları incelemiş, köy civarında geziler ve tetkikler yapılmış, kafiye arasında bulunan lise tarih öğretmenleri tarihten önceki devirlere ait mağaraları tetkik etmişlerdir. Köyün hareketli ve canlı oluşundan bilhassa memnun kalan halkevîliler, çok istifadeli bir gün geçirmişler ve köyden pek iyi intibalarla dönmüşlerdir.

Konferans :

Tapu sicilli müdürü Celâl Ağâh Uyanık tarafından halkevi üst salonunda 17 - 22 - 31 mayıs günü akşamları saat 21 de (Kamu hizmetleri, memurların tabi oldukları mükellefiyet ve takyitler, sorumluları) konusunda çok istifadeli seri konferanslar verilmiştir. Başta Valimiz Orhan Güvenç olduğu

halde ekseriyetini memurlar teşkil eden ve salonu dolduran bir kalabalık konferansı büyük bir ilgi ile takip etmiştir.

19 Mayıs Balosu :

19 Mayıs Gençlik ve spor bayramı münasebetiyle halkevi salonunda 19 Mayıs pazartesi günü akşamı bir balo tertip edilmiştir. Vali ve Generalin de hazır bulundukları baloya şehrin bütün ileri gelen aileleri iştirak etmiştir. Baloda muhtelif dans müsabakaları yapılmış, oyunlar oynanmış, zengin ikramiyeli bir de piyango çekilmiştir. Balo neşe ve eğlenceler arasında geç vakte kadar devam etmiştir.

Köy Enstitüsü öğrencilerine sinema :

19 Mayıs Bayramı şenliklerine katılmak üzere Lâdikten şehrimize gelmiş olan Akpınar köy Enstitüsü öğrencilerine halkevi sinemasında kültür filimleri gösterilmiştir.

Subay ve erlere sinema :

21—22 Mayıs günleri halkevi sinema salonunda erlere (Burma savaşı) isimli çok istifadeli askerî bir film gösterilmiştir. Aynı film 21 mayıs günü gecesi subay ve ailelerine de gösterilmiştir.

Halk müziği konseri :

Halkevi sosyal yardım kolu yarına büyük bir halk müziği konseri tertiplenmiştir. 12 kişilik müzik heyetinin ve solistlerin iştirak ettikleri konser programı fevkalâde zengindi. Şubat ayında verilen konserin gördüğü müstesna ragbet ve devamlı müracaat

üzerine hazırlanmış olan konserin güzel olması için her türlü tertibat alınmıştı. Bu konsere ait tafsilatı gelecek sayıda vereceğiz.

Samsun Tarihine ait bir konferans :

3 Mayıs cumartesi günü akşamı ortaokulun tertiplediği öğretmenler aile gecesinde ortaokul tarih öğretmeni ve Evimiz Tarih müze kolu üyesi Ömer Orhun Samsun tarihine ait bir konferans vererek Samsun'un çok eski devirlerdenberi geçirdiği istihaleleri ve tarihteki yerini atan faydalı bir konferans vermiştir.

İngilizce kursu :

Hiç bilmiyenlere mahsus olmak üzere açılan yeni İngilizce kursu fevkalâde rağbet görmüştür. Öğretmen, mühendis, memur ve muhtelif mesleklerden olmak üzere bayan ve bay 60 dan fazla öğrenci kaydolunmuş ve derslere başlamıştır.

Şimdilik salı ve cuma günleri saat 18,30 da olmak üzere haftada iki ders gösterilmektedir. Dersleri Halkevi Başkanı Emin Hekimgil vermekte ve kendisine Halkevi kurslarında İngilizce öğrenen İstanbul Üniversitesi İngiliz Dil ve Edebiyatı kısmında okuyan Naci Dilmen yardım etmektedir.

Koymat köy gezisi :

Köycülük kolunun yaptığı gezileri duyan Koymat köylüleri köylerindeki bir düğün münasebetile Halkevîlileri de davet etmişlerdir. Beraberlerinde Tarım mühendisi, Veteriner, Halkevinin

S A Ç L A R I N

Ufukta bir bulut ağladı geçti
Hâsretin ruhumda çağladı geçti
Sevdiğim senin o sarı saçların
Gönlümü gönlüne bağladı geçti.

A. Rıza Akdemir

Koymat köyünde evlenme âdetleri

(Sayfa 4 den)

Sıhhi durum: Sıtma mücadele mıntıkasına dahildir. Savaş sayesinde hastalık oldukça azalmıştır. Bu hususta köy daimî murakabe altındadır.

Kültür durumu: Okuma çağında 75 çocuk varsa da okula giden ancak 15 öğrenci vardır. Bu öğrenciler, köye 20 dakika mesafedeki Balaç köy okulundan istifade ediyorlar.

Köyün oldukça müsait otlığı mevcuttur. Civar köylerle arazi kavgaları yoktur. Yapılan soruşturmaya göre, köy halkının yerli olduğu anlaşıyor.

her kolundan üyeler bulunan yedisibayan olmak üzere yirmi kişilik bir kabile Koymat'a giderek tesadüfencivar Balaç ve Beypınar köylerinde yapılacak olan düğünleride birleştirerek parlak bir düğün töreni tertip etmiş, edebiyat kolu üyeleri bilhassa düğün âdetlerini tesbit etmiş, köylülerin 'muhtelif ihtiyaçları not edilmiştir. Civar köylerden gelen pehlivanlarla Halkevi güreşçileri karşılaşmış, geç vakte kadar samimî ve çok faydalı bir gün geçirmişlerdir.

Neşriyat Müdürü ve İmtiyaz sahibi : **Emin Hekimgil**

İl Matbaası — Samsun

Faint, illegible text on the left page, appearing as bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text on the right page, appearing as bleed-through from the reverse side.